

ડમ, અમારા એજન્ટે અમને કહ્યું કે હવે તમારું ઈમિગ્રન્ટ વિઝાનું પિટિશન કરંટ થઈ ગયું છે અને જ્યારે તમને ઈન્ટરવ્યૂનો કોલ આવી જ ગયો છે, તો તમે વધુ લપ્પનછપ્પન કર્યા વગર સીધા ઈન્ટરવ્યૂમાં પહોંચી જાવ. તમારા ફાધર, જેમણે તમારા માટે ઈમિગ્રન્ટ વિઝાનું પિટિશન દાખલ કર્યું છે, તેઓ હવે અયાનક ગુજરી ગયા છે એમાં તમારો શું વાંક છે? અમેરિકન કોન્સ્યુલેટને કંઈ એ ખબર નહીં પડે કે તમારા ઈમિગ્રન્ટ વિઝાના પિટિશનર એટલે કે તમારા ફાધર હવે ગુજરી ગયા છે. હું તમને ઈન્ટરવ્યૂમાં પૂછાતા બધા જ સવાલ-જવાબો કરાવી દઈશ. તમે ગુપ્તચૂપ જઈને વિઝા લઈ આવો, પછી આપણે તમને અમેરિકા મોકલી દઈશું.

મેડમ, અમે એજન્ટની સલાહ માની અને ઈન્ટરવ્યૂમાં પહોંચી ગયા. કોણ જાણે કઈ રીતે, પણ ઓફિસરને અમારા ફાધરના અવસાનની જાણ થઈ ગઈ હતી અને એણે અમને ઈન્ટરવ્યૂમાં સવાલો પૂછવાના બદલે સામેથી જણાવ્યું કે તમારા ઈમિગ્રન્ટ વિજ્ઞાના પિટિશનર એટલે કે તમારા ફાધર ગુજરી ગયા છે એટલે અમે તમારા વિજ્ઞા રદ કરીએ છીએ. તમે સબસ્ટિટ્યૂટ સ્પોન્સર શોધીને ફરી પાછું પિટિશન દાખલ કરો.

અમારા એજન્ટે અમને સાચી સલાહ નહોતી આપી એટલે હવે અમને એના ઉપર ભરોસો નથી રહ્યો. આથી મેડમ, અમે તમારી પાસે આવ્યા છીએ.’ મહેન્દ્રભાઈ પટેલે અમારી ઓફિસમાં આવીને બેસતાં જ ઉપર મુજબનો બળાપો કાઢ્યો. મહેન્દ્રભાઈના એજન્ટ પાસે અમેરિકાના ઈમિગ્રેશનના કાયદાઓની અધૂરી જાણકારી હતી. આથી એના કલાયન્ટ મહેન્દ્રભાઈનો કેસ અટવાઈ ગયો. તમારા માટે ઈમિગ્રન્ટ વિઝાનું પિટિશન દાખલ કરવામાં આવ્યું હોય, એ પિટિશન અપ્રૂવ પણ થઈ ગયું હોય અને ત્યારબાદ પિટિશનરનું મૃત્યુ થાય તો આ હકીકત છુપાવવી ન જોઈએ. જો તમે આ વાત છુપાવશો અને તમને વિઝા મળી જશે તો એ ફોડ ગણાશે અને તમને અમેરિકામાં દાખલ થવાનો હંમેશા માટેનો બેન લાગી શકે છે. આથી હંમેશા હકીકત જણાવવી જરૂરી છે.

જો પિટિશનરનું મૃત્યુ થાય તો આપોઆપ આ પિટિશન કેન્સલ ગણાય છે, પણ અમેરિકાના કાયદાઓમાં આ પિટિશનને ફરી જાગ્રત કરવાની જોગવાઈ છે. કેમિલી સ્પોન્સર્ડ ઈમિગ્રેશન એક્ટ, 2002 હેઠળ પિટિશનને સબસ્ટિટ્યૂટ કરવાની અમેરિકાના કાયદામાં જોગવાઈ કરવામાં આવી છે.

ઇમેલી બેઝ ઇમિગ્રન્ટ વિજ્ઞાના પિટિશનો અપૂર્વ થતાં અને કરંટ થતાં ખૂબ જ લાંબો સમય લાગે છે, કારણ કે એના ફિક્સ વાર્ષિક ક્વોટા છે. આના કારણે

પિટિશનર પિતાના મૃત્યુ બાદ શું?

લાઈન લાંબી થતી જાય છે. આથી જો અચાનક પિટિશનરનું મૃત્યુ થઈ જાય તો આખું વિજાનું પિટિશન કેન્સલ થઈ જાય અને બેનિફિશિયરીનો લાંબા સમય સુધી કરેલો ઈન્ટજાર વ્યર્થ જાય. આ કારણે કાયદામાં સબસ્ટિટ્યુશનની જોગવાઈ કરવામાં આવી છે.

આ કાયદા અનુસાર જો મરનારના નજીકનું કોઈ સગું આ પિટિશનમાં ઓલ્ટરનેટ સ્પોન્સર તરીકે ઊભું રહે તો આ પિટિશન કેન્સલ નથી થતું અને એ જૂની તારીખથી જ ગણાય છે. પછી જ્યારે આ પિટિશન જૂની તારીખ

મિત્ર મુજબ કરંટ થાય ત્યારે બેનિફિશિયરી ઈન્ટરવ્યૂમાં જઈને વિઝા લઈ શકે છે. પિટિશનરના એકદમ નજીકના રિલેટિવ પિટિશનને ફરી જાગ્રત કરી શકે છે. તેમાં બતાવવું પડે છે કે આ પિટિશન કરનારાનું મૃત્યુ થયું છે અને એમના બદલે આ બીજો પિટિશનર ફરી પાછો અરજી કરવા માંગે છે. આ અરજીમાં એમણે જણાવવું પડે છે કે જો એમનું આ પિટિશન ફરી પાછું જાગ્રત નહીં કરવામાં આવે તો એમના અમેરિકામાં રહેતા સગાંસંબંધીઓને પારાવાર હાડમારી થશે. આથી માનવતાના ગ્રાઉન્ડ પર એમનું આ પિટિશનનું સબસ્ટિટ્યુશન માન્ય રાખવામાં આવે. આ પિટિશન જો સબસ્ટિટ્યુટ કરવામાં આવશે તો

વિઝા મિત્ર

★ સંગીતા જોશી

વી મા કંપનીઓ દ્વારા વીમા ક્લેમ નકારવા માટે ઘણી વખત પોલિસીની શરતો અને સર્વેયરના રિપોર્ટનો આધાર લેવામાં આવે છે. પરંતુ ક્લેમ નકારવાનું કારણ વાજબી, પુરાવા આધારિત અને પોલિસીની શરતોને અનુરૂપ હોવું જરૂરી છે. સુરત જિલ્લા ગ્રાહક તકરાર નિવારણ કમિશન (મુખ્ય)એ આપેલા એક મહત્વપૂર્ણ ચુકાદામાં ઔદ્યોગિક એકમનો રૂ. ૧.૬૬ કરોડથી વધુનો ક્લેમ નકારવાના વીમા કંપનીના નિર્ણયને અયોગ્ય ગણાવી ક્લેમની રકમ વ્યાજ સાથે ચુકવવાનો આદેશ કર્યો છે.

ਕੇਸਨੀ ਹਫ਼ੀਕਤ

સુરત જિલ્લાના કામરેજ તાલુકાના માંકડણા ખાતે આવેલા શુભમ ઈન્ડસ્ટ્રિયલ એસ્ટેટમાં ફરિયાદી 'દિશાંત એન્ટરપ્રાઇઝ' નામે ઔદ્યોગિક એકમ ચલાવતા હતા. ફરિયાદીએ બેંકમાંથી ટર્મ લોન મેળવી ઔદ્યોગિક ઉપયોગ માટે Warp Racheal Knitting Machine ખરીદ્યું હતું. મશીનરી અને ઔદ્યોગિક એકમ માટે જનરલ ઈન્સ્યોરન્સ કંપની પાસેથી વીમા પોલિસી લેવામાં આવી હતી અને મશીનરીનું મૂલ્ય રૂ. ૨,૧૩,૪૪,૦૦૦ જેટલું હતું.

તા. ૨૩ એપ્રિલ, ૨૦૧૮ના રોજ ફરિયાદીને મોબાઈલ એપ્લિકેશન દ્વારા ફેક્ટરીમાં લગાવેલા CCTV કેમેરા બંધ થઈ ગયાની જાણ થઈ. ફરિયાદી ફેક્ટરીએ પહોંચ્યા ત્યારે મુખ્ય દરવાજો અંદરથી બંધ હતો અને ફેક્ટરી તથા મશીનરીમાં આગ લાગેલી જણાઈ હતી. બનાવ અંગે તાત્કાલિક ફાયર બ્રિગેડ તથા કામરેજ પોલીસ સ્ટેશનને જાણ કરવામાં આવી હતી. પોલીસે બનાવ અંગે નોંધ કરી હતી અને ફોરેન્સિક તપાસ માટે સેમ્પલ પણ લેવામાં આવ્યા હતા. આગને કારણે મશીનરીને ભારે નુકસાન થતાં ફરિયાદીએ વીમા કંપની સમક્ષ ક્લેમ રજૂ કર્યો હતો. પરંતુ વીમા કંપનીએ વિવિધ કારણો દર્શાવી ક્લેમ નકારી કાઢ્યો હતો.

વીમા કંપનીએ ક્લેમ કેમ નકાર્યો?

વીમા કંપની તરફથી આગની ઘટનાની પરિસ્થિતિ, ફેક્ટરી લાંબા સમયથી બંધ હોવાનો મુદ્દો, ફેક્ટરી પર રિસ્ક્વે બોર્ડ ન હોવું તથા પોલિસીની કેટલીક શરતોનો આધાર લેવામાં આવ્યો હતો. આગની ઘટના અંગે પણ શંકા વ્યક્ત કરવામાં આવી હતી. ફરિયાદી તરફથી એડવોકેટ શ્રેયસ દેસાઈ, પ્રાચી અર્પિત દેસાઈ અને ઈશાન શ્રેયસ દેસાઈ દ્વારા દલીલ કરવામાં આવી કે બનાવ સમયે ફેક્ટરીમાં CCTV કેમેરા હતા અને આગની ઘટના અંગેના પરાવા ઉપલબ્ધ હતા. પોલીસ તપાસ તથા અન્ય દસ્તાવેજ

ગ્રાહક મંચ

★ શ્રેયસ દેસાઈ (એડવોકેટ)

અને સમગ્ર ઘટનાક્રમનું મૂલ્યાંકન કરી શકે છે. વીમા કંપની માત્ર શંકા, અનુમાન અથવા ટેકનિકલ વાંધાના આધારે વીમાધારકનો વાજબી ક્લેમ

**વીમા કંપનીએ ખોટી રીતે રૂ. ૧.૬૬ કરોડનો કલેમ નકાર્યો,
ગ્રાહક કમિશને ૮% વ્યાજ સાથે ચૂકવણીનો આપ્યો આદેશ**

શંકા પુરાવાનો વિકલ્પ બની શકતી નથી અને માત્ર અનુમાનના આધારે ગ્રાહકને તેના કાયદેસરના વીમા લાભથી વંચિત રાખી શકાય નહીં

પુરાવાઓ પણ રેકૉર્ડ પર હતા. તેમ છતાં પૂરતા અને વિશ્વસનીય પુરાવા વગર વીમા કંપનીએ ક્લેમ રિપ્લયિંગ કર્યો હતો.

માત્ર શંકાના આધારે વીમા ક્લેમ નકારી શકાય નહીં

આ કેસનો મહત્વનો કાયદાકીય મુદ્દો એ હતો કે માત્ર શંકા કે અનુમાનને પુરાવાનું સ્થાન આપી શકાય નહીં. વીમા કંપની જો એવો ગંભીર આક્ષેપ કરે કે વીમાધારકે જાણીજોઈને આગ લગાડી હતી અથવા વીમાની રકમ મેળવવા માટે ઘટના ઊભી કરી હતી, તો આવા આક્ષેપને સાબિત કરવા માટે વિશ્વસનીય પરાવા રજૂ કરવા જરૂરી બને છે.

તે જ રીતે, સર્વેયરનો રિપોર્ટ વીમા ક્લેમ નક્કી કરવામાં મહત્વનો પુરાવો હોઈ શકે છે, પરંતુ ગ્રાહક કમિશન માત્ર સર્વેયરના અભિપ્રાયથી બંધાયેલું રહેતું નથી. કમિશન પોલીસ તપાસ, FSL, CCTV સહિતના ઉપલબ્ધ દસ્તાવેજો અને સમગ્ર ઘટનાક્રમનું મૂલ્યાંકન કરી શકે છે. વીમા કંપની માત્ર શંકા, અનુમાન અથવા ટેકનિકલ વાંધાના આધારે વીમાધારકનો વાજબી ક્લેમ

યોગ્ય રીતે આ પિટિશન કરવામાં આવશે, એમાં બધા ડોક્યુમેન્ટ્સ બરાબર મુકવામાં આવશે, સબસ્ટિટ્યૂટ કરનારની આવક પૂરતી હશે અને એ આ બેનિફિશિયરીના આખા ફેમિલીને સ્પોન્સર કરવા માટે કાબેલ હશે તો આ પિટિશન માન્ય રાખવામાં આવશે

જૂની તારીખથી જ આ પિટિશન માન્ય રાખવામાં આવશે. આ પિટિશન યુએસસીઆઈએસ (યુનાઈટેડ સ્ટેટ્સ સિટિઝનશિપ એન્ડ ઈમિગ્રેશન સર્વિસિસ)માં કરવું જરૂરી છે. જો યોગ્ય રીતે આ પિટિશન કરવામાં આવશે, એમાં બધા ડોક્યુમેન્ટ્સ બરાબર મૂકવામાં આવશે, સબસ્ટિટ્યૂટ કરનારની આવક પૂરતી હશે અને એ આ બેનિફિશિયરીના આખા ફેમિલીને સ્પોન્સર કરવા માટે કાબેલ હશે તો આ પિટિશન માન્ય રાખવામાં આવશે.

જો સબસ્ટિટ્યૂટ કરનારની આવક પૂરતી ન હોય તો એ કોસ્પોન્સર પણ ઊભો કરી શકશે. યુએસસીઆઈએસ આ પિટિશન અપ્રૂવ કરશે અને ફરી પાછી ઈન્ટરવ્યૂની તારીખ આપશે. આ તારીખ પર ઈન્ટરવ્યૂમાં જઈને તમે વિજા મેળવી શકો છો. મહેન્દ્રભાઈ પટેલનું પિટિશન ત્યારબાદ એમનાં મધરે સબસ્ટિટ્યૂટ કર્યું. એમનાં મધરના બધા જ ડોક્યુમેન્ટ્સ યોગ્ય રીતે ગોઠવીને આ પિટિશનમાં મૂકવામાં આવ્યા. એમનાં મધરની આવક પૂરતી નહોતી એટલે કોસ્પોન્સર તરીકે મહેન્દ્રભાઈનાં બહેન, જે સિટિઝન હતાં, એમણે પણ ફોર્મ ભર્યું. એમની પૂરતી આવક હતી, એ બતાવવામાં આવી. જેથી મહેન્દ્રભાઈ બતાવી શકે કે તેઓ અમેરિકામાં જઈને પબ્લિક ચાર્જ નહીં બને, એટલે કે અમેરિકા પર બોજાગ્રપ નહીં બની જાય.

તેમાં એમ પણ બતાવવામાં આવ્યું કે જો મહેન્દ્રભાઈને અને એમના કુટુંબને વિજ્ઞા આપવામાં નહીં આવે તો એમનાં મધર, જે હવે વૃદ્ધ છે અને એકલા છે, એમને પારાવાર હાડમારી પડશે. આથી માનવતાના ધોરણે એમનું આ પિટિશન માન્ય કરવામાં આવે. આ પિટિશન યુએસસીઆઈએસમાં મોકલવામાં આવ્યું. આ બધો જ પ્રોસિજર કરતાં મહેન્દ્રભાઈનું પિટિશન માન્ય રાખવામાં આવ્યું. એમને વિજ્ઞાની તારીખ આપવામાં આવી અને એમના આખા ફેમિલીને વિજ્ઞા આપવામાં આવ્યા.

મહેન્દ્રભાઈ હવે એમના ફેમિલી સાથે એમનાં મધર પાસે અમેરિકા જઈ શક્યા છે અને તેઓ સાથે રહીને અમેરિકામાં આનંદ કરે છે. થોડા સમય બાદ મહેન્દ્રભાઈનું ફેમિલી સિટિઝન પણ બની જશે અને અમેરિકામાં સિટિઝનોને મળતા બધા જ લાભો મેળવી શકશે.

નકારી શકે નહીં. પૂરતા પુરાવા વગર વાજબી વીમા ક્લેમ નકારવામાં આવે તો તે ગ્રાહક પ્રત્યેની ‘સેવામાં ખામી’ (Deficiency in Service) બની શકે છે.

ગ્રાહક કમિશનનો ચુકાદો

સુરત જિલ્લા ગ્રાહક તકરાર નિવારણ કમિશન (મુખ્ય)એ બંને પક્ષોની દલીલો, દસ્તાવેજ પુરાવા અને સમગ્ર કેસના સંજોગો ધ્યાનમાં લીધા બાદ ફરિયાદીની તરફેણમાં ચુકાદો આપ્યો. કમિશને ફરિયાદીને મશીનરીના નુકસાન પેટે રૂ. ૧,૬૬,૪૨,૫૨૫ ચૂકવવાનો વીમા કંપનીને આદેશ કર્યો. આ રકમ ફરિયાદ દાખલ કર્યાની તારીખથી વાસ્તવિક ચુકવણી થાય ત્યાં સુધી વાર્ષિક ૮ ટકા વ્યાજ સાથે ચુકવવાની રહેશે.

આ ઉપરાંત, વીમા કંપનીના ગેરવાજબી વર્તનને કારણે ફરિયાદીને થયેલા માનસિક ત્રાસ અને અગવડ બદલ રૂ. ૫૦,૦૦૦ તથા કાનૂની કાર્યવાહી અને ખર્ચ પેટે રૂ. ૨૫,૦૦૦ ચૂકવવાનો પણ આદેશ કરવામાં આવ્યો.

ગ્રાહકો માટે મહત્વનો સંદેશ

આ ચુકાદો વીમાધારકો માટે માર્ગદર્શક છે. આગ કે અકસ્માતની ઘટના બને ત્યારે પોલીસ ફરિયાદ, ફાયર બ્રિગેડના દસ્તાવેજો, CCTV ફૂટેજ, FSL રિપોર્ટ, સર્વેયરની કાર્યવાહી તથા અન્ય પુરાવા સાચવી રાખવા અત્યંત જરૂરી છે. વીમા પોલિસી માત્ર પ્રીમિયમ વસૂલવાનો કરાર નથી. વીમાકૃત જોખમને કારણે ખરેખર નુકસાન થાય ત્યારે પોલિસીની શરતો અનુસાર વાજબી વળતર આપવાની જવાબદારી પણ વીમા કંપનીની છે. શંકા પુરાવાનો વિકલ્પ બની શકતી નથી અને માત્ર અનુમાનના આધારે ગ્રાહકને તેના કાયદેસરના વીમા લાભથી વંચિત રાખી શકાય નહીં-આ ચુકાદાનો આ સૌથી મહત્વનો સંદેશ છે.

કેન્ડલ બાઈટ

દસ્તખત એમાં કરી મોકલ મને,
સાવ કોરો મોકલું કાગળ તને ।